

Orgelce.

Manica Komanova.

Bile so prav tako Binkošti kakor letos in bila sem prav tako birmana kakor vi, mladi prijateljčki moji, le da je bilo to že davno, davno...

Menite, da sem se tedaj vozila v avtu? Eh, na, kaj pa mislite! Kdo pa je poznal tisti čas avto! Nič tega, nič. Ampak sosed naju je — botro in mene — potegnili s starim konjem in starodavnim kolesljem tja proti Ljubljani, pa je bilo. Ta vožnja je bila zame nebeška, kajti zgodilo se je prvič, da sem se vozila v koleslju.

Po opravljeni birmi me je botra založila z raznovrstnimi sladkimi dobrinami ter mi obesila na vrat krasen pozlačen srček. Tudi v gostilni sva bili. Lačna nisem smela biti, kajpada.

Vsega dovolj, vsega v izobilju in vendar bridko mi je bilo tako nekam bridko globoko notri v mladem srčku. V kupu daril ni bilo — orgelce, pomislite, orgelce ni bilo, jaz sem se jih pa tako veselila. Vse druge darove bi bila rada dala za ene same lepe ustne orgelce. Sicer bi bilo glede tega samo treba ziniti in botra bi jih bila kupila brez ugovora. Pa sem bila preplaha, nisem upala prositi.

Ko smo se že vračali proti domu, me vpraša botra:

»Zakaj si pa tako tiha? Ali ti je slabo?«

»Ne«, pravim.

»No, kaj pa potem? Kaj ti ni prav? Ali so te ožulili čeveljčki? Povej nol«

Meni je šlo na jok.

»Orgelce nimam,« sem zajavkala milo.

»Joj, joj, — saj res. Čisto sem pozabila nanje,« je vzkliknila botra.

»Otrok ti, zakaj me pa nisi spomnil! Zdaj je prepozno. Jej, na.«

Meni pa so se vdrlle po licu solze kakor lešniki.

»Oj, ti otroci! Na, pa naj jim potem kdo ustreže«, je tarnala botra vozniku.

Peljali smo se čez draveljsko polje. Tam od cerkve svetega Roka je zavil na cesto možak, s palico v roki in velikim tovorom na hrbtu. Pa je šinila botri dobra misel v glavo. Velela je vozniku ustaviti in zaklicala možu:

»Očka, kaj nosite?«

»Vse kar hočete«, je zavpil oni in hitel k vozu. »Imam najlepše glavnike, nožičke napol srebrne, pipice, bucke čisto zlate, prelepe —«

»Stojte,« ga je prekinila botra. »Ali imate orgelce?«

»O, kajpa, kakopa da jih imam. Velike, srednje, male, kot zvon se gla —«

»Že dobro, že dobro,« je hitela botra. »Dajte brž ene, lepe seveda!«

Možak je postavil tovor na tla in izmotal — oj — lične orgelce:

»Mogoče tele vrste! Samo deset krajcarjev. Vredne so jih petnajst, kajpada. Ampak to ceno napravim samo vam.«

Botra mu je vrgla desetico, vzela orgelce in mi jih dala v naročje:

»Na, da bo mir!«

Jaz bi se tisti trenotek skoro raztjala od blaženosti. Celó zahvaliti sem se pozabila dobri botri. Pa saj tudi ni bilo časa, zakaj orgelce sem imela namah v ustih in že izvabljala iz njih vsakovrstne rajске glasove. In to vso pot do doma. Uboga botra, ubogi voznik, kako so ju morala boleti ušesa!

Jaz pa sem bila srečna, tako srečna, kakor potem nikoli več. Prav nikoli...

Binkoštni običaji na Poljskem.

V. B. Radoš.

Binkošti imenujejo Poljaki »Zelene praznike«. (Zielone swieta). Ta krat, okoli kresa, doseže lepota narave svoj višek, trava, drevesa, vse je v bujnem zelenju in cvetju. Ime »zeleni prazniki« pride bržčas od tega, ker ob tistih dneh zaljšajo Poljaki svoje domove s zelenimi vejami. Po hišah in po cerkvah potresajo na dan pred Binkoštni praprotove liste po tleh.

V nekaterih krajih je navada, da na prvi binkoštni praznik vzame gospodar blagoslovljeno vodo in pokropi z njo svoja polja in travnike, proseč pri tem v molitvi, da bi Bog očuval setev od prevelike moče, mraza, suše in toče.

Prebivalci Waršave in Krakova zelo radi romajo o Binkoštih v samotni samostan na Bielanach po »odpustke«, kakor pravijo. Ta običaj je vpeljal poljski kralj Jan Kazimir in ohranil se je do današnjega dne. V samostanu posečajo ljudje celice menihov-puščavnikov, da bi na ta način zadobili odpustke. Nekaterim pa je seveda to romanje o Binkoštih samo prijeten izlet v slikovito pokrajino s prastarimi gozdovi, ki obdajajo puščavniški samostan; obenem pa se udeležijo tam ljudskih veselie, ki jih veseli Poljaki prirejajo pod milim nebom.

V mnogih vaseh izvolijo tistega pastirja, ki na drugi binkoštni praznik žene živino na pašo, za »kralja pastirjev«, pastarico pa za »kraljico«. Izvoljeni kralj ali kraljica si izbere »dvorno osebje« in med veselim petjem, pokanjem bičev se odpravi sprevod proti vasi, kjer jih vaščani slavnostno sprejmejo in jih obdarujejo z različnimi darovi.

Ponekod na kmetih so še v nedavnih časih volili o Binkoštih »kraljico vasi«. A ta navada se je že opustila. Kraljica vasi je imela dolžnost, obiti vsa žitna polja v dotičnem kraju in jih poškopiti z blagoslovljeno vodo.